

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської мови та методики її викладання

МОВНІ МАРКЕРИ КРИТИЧНОГО СУДЖЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ
СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 08-452 групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта
(мова і література англійська, німецька)
Освітньо-професійної програми «Середня
освіта (Мова і література англійська)»
Васюченко Анастасія Сергіївна

Керівниця: к. філол. наук, доцентка
Лебедева Аеліта Володимирівна
Рецензентка: к. філол. наук, доцентка
Присяннікова Яна Миколаївна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти вивчення критичного судження в сучасній англійській мові	5
1.1. Сутність поняття «судження» в лінгвістичній науковій парадигмі.....	5
1.2. Структура критичного судження в англійськомовній комунікації.....	9
РОЗДІЛ 2. Лінгвістичні особливості використання мовних маркерів критичного судження	16
2.1. Мовні маркери критичного судження у промовах Дж. Байдена.....	16
2.2. Вербалізація критичного судження у політичній промові Д. Трампа.....	26
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

Відомо, що інтелектуальний розвиток особистості необмежуються тільки обсягом інформації, що міститься у пам'яті, а ще й готовністю людини до відбору необхідних знань шляхом критичного аналізу, формування суджень. Розвиток критичного судження найшов своє відображення в сучасній англійській мові у формі прагматичних повідомлень, до складу яких входять лексеми-мовні маркери, що є змістовним наповненням поняття «критика» в англійськомовній комунікації.

Проблема використання критичних суджень в англійській мові знаходилась у центрі багатьох наукових розвідок з комунікативної лінгвістики (Т. Ларіна, Г. Почепцов, Н. Романовська, І. Стернін); з лінгвістичної прагматики (Н. Арутюнова, G. Brown, G. Leech, S. Levinson); з теорії мовної комунікації (Д. Гудков, В. Красних, Т. Шибутані, Р. Якобсон, J. Austin, A. Wierzbicka). Однак дослідження критичних суджень мовних маркерів є темою перспективною і малодослідженою, що і формує **актуальність дослідження**. У такий спосіб актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення лексем-репрезентантів критичного судження у сучасному комунікативному просторі.

Мета дослідження полягає у вилученні лінгвістичних особливостей використання мовних маркерів вираження критичного судження у комунікативному просторі.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено такі **завдання**:

– розкрити сутність поняття «судження» в лінгвістичній науковій парадигмі;

– розмежувати та виявити мовні маркери критичного судження;

– виокремити функціональні особливості критичних суджень мовних маркерів;

– виявити особливості вербальних засобів у критичному судженні.

Об'єктом дослідження є критичне судження в сучасній англійській мові.

Предметом дослідження специфіка мовних маркерів вираження критичного судження у комунікативному просторі.

Матеріалом дослідження є оприлюднені тексти передвиборчих промов політичних діячів, які балатувались на пост президента США у 2020–2021 р.р. – Д. Трампа та Дж. Байдената і використання конструкцій із маркерами критичного судження.

Реалізація поставлених завдань здійснювалася за допомогою таких методів дослідження, як лінгвістичний аналіз (виявлення і пояснення використаних у текстах передвиборчих промов політичних діячів мовних засобів різних рівнів), метод суцільної вибірки (виокремлення мовних одиниць із промов політиків із метою формування фактичного матеріалу дослідження), словотвірного аналізу (різновид лінгвістичного аналізу, мета якого полягає у визначенні способу словотворення конкретного похідного слова і виявленні ступеня його похідності) та аналіз мовних засобів вираження критичного судження (критичний аналіз форм та засобів правильного мислення в практиці).

Практична значимість дослідження полягає в тому, що його матеріали можуть бути використані на практичних заняттях з «Лексикології англійської мови» та «Лінгвокультурології», викладанні спецкурсів, а також написанні курсових і кваліфікованих робіт.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ КРИТИЧНОГО СУДЖЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

1.1 Сутність поняття судження в лінгвістичній науковій парадигмі

«Судження» – є системоутворюючим поняттям, яке виражається за допомогою критики. У цілому, судження є твердженням або запереченням чого-небудь про предмети, явища, їх ознаки і відносини.

У 60–70-х рр. XX ст. багато вчених стали дотримуватися критичної перспективи у вивченні мови. Серед перших був французький дослідник М. Пеше, що розвивав ідеї теоретика М. Бахтіна, який ще в 30-і роки XX ст. сформулював тезу про інтеграцію мови [4, с. 20].

У звичайному комунікативному процесі, судження вважається як одна із форм мислення, що досліджує традиційну логіку. Окрім традиційної логіки судження розглядає такі аспекти:

1. Предмет думки. В судженні – це спрямованість думки і концентрація уваги.

2. Ознака думки. В цьому аспекті розглядається предмет думки в судженні.

3. Предикат – це судження, яке фіксує висловлене або приписане предметам, які здатні відображати суб'єктивне судження [5, с. 13].

Наприкінці 70-х рр. XX ст. група лінгвістів зі школи М. Халлідея в Університеті Східної Англії почала використовувати термін «критична лінгвістика» при дослідженні використання мови в різних інститутах.

Г. Кресс і Р. Ходж постулювали наявність сильних зв'язків між лінгвістичною структурою і соціальною структурою, стверджуючи, що дискурс не може існувати без соціальних значень [34, с. 53].

Ці автори різко виступили проти сучасних їм напрямків у прагматиці (наприклад, теорії мовних актів) і кількісної соціолінгвістики У. Лабова. Починаючи з 1979 р. цей загальний підхід зазнав змін і був по-новому застосований іншими лінгвістами, що дотримувалися інших лінгвістичних традицій. При цьому, на думку деяких учених, взаємини між мовою і суспільством є складними і багатовимірними і тому вимагають міждисциплінарного дослідження. Учені, які розробляють проблеми соціолінгвістики, формальної лінгвістики, та літературознавства, внесли великий вклад у розвиток нового напрямку і конкретизували такі галузі аналізу, як расизм, дискримінація за етнічними чи статевими ознаками, мова політики[34, с. 56].

Критичне судження розуміється як вираження несхвалення по відношенню до тих чи інших якостей або вчинків. Семантична перевага терміну «критичне судження» віддається в силу того, що в англійській мові *judgment* є лексемою до слова *criticism*[36, с. 112].

Таким чином, при реалізації критичного судження характерним для англійців є вираз неприязного, несхвального, суворого осуду, яке, у тому числі може функціонувати як зачіпка або осуд.

Критичне судження впливає інформативно та емотивно, підтримує і спрямовує увагу читача, формує певні знання (про ті чи інші тенденції літературного чи соціального життя) і навички (уважного читання, оцінки), формує наміри і дії читача, орієнтуючи на ту чи іншу літературну продукцію, коригуючи вибір.

Літературно-критична ментативна діяльність як діяльність комунікативна обумовлена референтними, креативними і рецептивними комунікативними умовами, або «дискурсивними компетенціями», що визначають комунікативну або риторичну стратегію критичного висловлювання [7, с. 23].

Референтні умови літературно-критичного варіанту ментатива є наслідком концептуалізації в критичному тексті референтного змісту,

його «розгортання», конкретизації для іншого. Цим змістом є інтерпретація, що розуміється в широкому герменевтико-онтологічному сенсі. Однією з дискурсивних умов є критичне судження на недискусійність. Іншою референтною умовою стає наявність в критичному судженні оцінки. Переконавання читача в авторитетності передбачає звернення до області ментального [12, с. 35].

Особливістю критичного судження є можливість поєднання декількох типів критики в одній комунікативній ситуації. При вираженні критичного судження англійці, незважаючи на правила ввічливості, теорію «збереження обличчя» і т.д., все ж проявляють такі риси, як грубість і хамство. Це свідчить про те, що вони не завжди здатні тримати свої емоції під контролем. Все сказане дозволяє звернути увагу на те, що в мовній комунікації судження набуває своєрідність відповідно до комунікативного коду тієї лінгвокультурної спільності, у рамках якої відбувається спілкування.

Критичне судження може бути актуалізовано за допомогою вербальних засобів комунікації. Перш за все, доцільно визначити засоби вираження критичного судження на вербальному рівні.

Існує кілька способів введення критичного судження в англійськомовній комунікації за допомогою ряду клішованих фраз, таких, як кліше для вираження думки, незгоди і несхвалення. Так, в якості клішованих фраз, спрямованих на вираження критичного судження можуть виступати кліше для вираження думки[17].

Критичному судженню притаманні властивості думки, за допомогою чого можна підсумувати, що засоби вираження думки і критичного судження можуть збігатися, та використовуватися різні стійкі словосполучення, коли запитують чийсь думку. Вербальні способи вираження критичного судження можна розділити на основні йдопоміжні(пом'якшувальні) засоби, а також на лексичні й граматичні (синтаксичні та морфологічні). До основних лексичних засобів

вираження критичного судження відносяться лексичні ідентифікатори (негативно забарвлені дієслова і прикметники).

До пом'якшувальних засобів належать прислівники мінімізуючого значення (*just, only, a bit / a little* і т.д.); узагальнюючі слова (*all, none* і т.д.); модальні слова зі значенням ймовірності (*maybe, perhaps* і т.д.). Підсилюючимизасобамивиступають повтори, заперечення, слова-інтенсифікатори. До синтаксичних основних засобів належить оповідне речення. До пом'якшувальних засобів відносяться питальні, безособові речення.

Підсилюючими засобами при реалізації критичного судження синтаксичного рівня виступають наказове речення, заперечення, риторичне питання, а також еліпсис. До морфологічних пом'якшувальних засобів відносяться модальнідієслова (*could, would* і т.д.); умовний спосіб, до підсилюючих засобів належать вигуки.

Звертаючи увагу на національний характеркритичного судження можна стверджувати, що невербальні засоби, спрямовані на вираження критичного судження, які дозволяють залишатися комунікантам у рамках прийнятих уданому лінгвокультурному співтоваристві комунікативних норм і цінностей [12, с. 82].

На відміну від досліджень у прагматиці і традиційної соціолінгвістики, в яких, на думку представників критичної лінгвістики, зміні контексту іноді не досить повно співвідносяться з автономною системою мови [11], критичний аналіз дискурсу прагне уникнути встановлення простих детермінативних відносини між текстами і суспільством. Беручи до уваги те, що будова дискурсу визначена ставленням домінування, що кожен дискурс має місце в певному часі і просторі (вторично проводиться та інтерпретується), що структури домінування законодавчо закріплюються ідеологіями груп, наділених владою, послідовники критичної лінгвістики дотримуються комплексного підходу, який дає можливість проаналізувати тиск з боку

державців і можливості опору в умовах нерівного ставлення влади, які проявляються як соціальні умовності. Відповідно до цього погляду, домінуючі структури роблять умовності стабільними і природними. Таким чином, результати проявів влади та ідеології при створенні значень набувають стабільні і природні форми, тобто приймаються як «дані». Опір в такому випадку розглядається як ломка умовностей, стабільної практики спілкування, як створення нових відносин.[9, с. 20].

Отже, «судження»—це обговорення чого-небудь з метою виявити переваги та причини недоліків, і виправлення останніх, якщо такі є. Критиці притаманний вираз негативного ставлення до чого-небудь. Мета судження може варіюватися від сфери застосування і ситуації. У комунікації, судження є критичним. Воно розуміється як вираження несхвалення по відношенню до тих чи інших якостей або вчинків. Семантична перевага терміну «критичне судження» віддається в силу того, що в англійській мові *judgment* є лексемою до слова *criticism*. Таким чином, при реалізації критичного судження, характерним для нього, є вираз неприємного, несхвального, суворого судження або навіть зачіпка або осуд.

1.2. Структура критичного судження в англійськомовній комунікації

У діловій комунікації критику поділяють на позитивну, руйнівну і конструктивну.

Підставою даної типології є характер взаємодії партнерів по комунікації при формуванні критичного судження[11, с. 32].

Позитивне судження завжди ситуативно доречне, здійснюється в присутності об'єкта критики. Предметом позитивної критики є справи і вчинки, а не особистість людини, її особливості, характер, розумовий

потенціал. Вона спирається тільки на конкретні факти та аргументи. Кінцевою метою позитивної критики є рішення, що допомагає змінити ситуацію, конкретні пропозиції щодо усунення недоліків і зняття проблем, що виникли. Мета критики – виявити дійсні причини допущених помилок.

Також деякі вчені поділяють критику на узагальнену (огульну), несправедливу та справедливу, в залежності від тієї оцінки, яку дає критичному судженню сам об'єкт критики. До несправедливої критики відносяться висловлювання, які, на думку критикованого, не відображають реального стану речей. Справедливе судження, в свою чергу, – відображає реальний стан речей, на думку критикованого. Зазвичай такі зауваження конкретні і спираються на факти [2].

До огульної критики відносяться різного роду фразові кліше («*Not a firm, but God knows what*», «*Total disgust*», та інші стійкі висловлювання) і речення, що включають узагальнюючі слова «*never*», «*always*», «*nobody*», «*for all this time*», «*nothing*» («*You are **always** late with your advices*», «*You can **never** be relied on*»). Ці висловлювання мало пов'язані з реальністю і вказують більшою мірою на емоційний стан співрозмовника [2].

Критика при цьому є «обговоренням, тобто розбором чого-небудь з метою оцінки переваг опонента і виправлення недоліків» [36].

Змістовна ємність даного поняття в англійській мові може бути вилучена за допомогою аналізу дефініції лексеми *criticism*, значення якої покриває широкий спектр реакцій по відношенню до того чи іншого факту/об'єкту. За даними різних словників, *criticism* включає в себе наступні значення: «*expression of disapproval*», «*censure*», «*fault-finding*», «*remark*», «*the judgment act*», «*comment*», «*unfavorable judgment*», «*acute judgment*», «*critical comment*», «*severe judgment*» [36].

Значення лексеми *criticism* зводиться до вираження думки (*expression of opinion, statement*), судження (*judgment, assessment*,

assertion, verdict, censure, estimation), несхвалення (*disapproval, objection*) і навіть докору (*reproach, blame*) [36].

Відповідно, поняття критики для англійськомовної комунікації передбачає широкий спектр значень (понятійних областей) з переважаючою негативною конотацією. Виявлені семи, які є основними для поняття критики, і звернення до різних лексикографічних джерел дозволяє представити ряд синонімів *criticism* як лексичної одиниці, яка є виразом цього поняття. Дефінітивний аналіз виділених лексичних одиниць дозволяє ранжувати їх у такий спосіб: від нейтрального (*opinion*→ *remark* →*judgment* →*statement*→ *comment*→) до негативного (→*disagreement*→ *disapproval*→ *reprehend* →*stricture*→ *reflection*→ *blame*→ *fault-finding* →*adversion*→ *censure*) [36].

Спираючись на наведену вище схему-ланцюжок, можна зробити висновок, що визначення критики, характерне для англійськомовної комунікації, передбачає: 1. висловлення своєї думки або судження щодо поганих якостей кого-небудь або чого-небудь; 2. неприємне, несхвальне, гостре, суворе судження або навіть докір та осуд.

Критичному судженню притаманні особливості вираження думки, з чого можна зробити висновок, що мовні засоби їх імлікації у комунікативному просторі можуть збігатися. Англійці та американці використовують різні стійкі словосполучення, коли цікавляться чиеюсь думкою. Використання конкретного вираження залежить від ситуації (формальної або неформальної) і взаємин з людиною, яка входить до процесу комунікації.[14, с. 15].

Є кілька шляхів вираження своєї думки: «*it would seem to me that*», «*if you want my opinion*», «*as far as I able to judge*», [14, с. 16]; «*if you ask me*»; «*I think*»; «*in my opinion / in my view*»; «*personally*»; «*I reckon*»; «*to be honest / frank*» [36]; «*to my mind*»; «*from my point of view*»; «*as far as I know*»; «*as far as I concerned*»; «*forgive me if I'm wrong*»; «*as I see it*»; «*if you ask me etc*»; «*as for me*»; «*if I'm not mistaken*» [36].

Критичне судження може бути представлено за допомогою кліше вираження незгоди.

У цілому, ситуація незгоди передбачає наявність чи висловлювання думки, відмінної від думки іншої особи або осіб [18, с. 20].

У словнику Macmillan наводяться основні способи вираження незгоди: «*I'm sorry, but ..., Absolutely not*»/ «*You must be joking / of course not ...*», «*That's true, but ...*», «*Speak for yourself ...*», «*Do not make me laugh*» / «*I do not know*» / «*I take your point*» / «*Are you kidding?*» [36].

Т. Ларіна додає до цього списку наступне: «*Unfortunately ... if I may ...*» / «*I may be wrong, but ... I'm afraid*»[11].

Очевидно, що мовець не згоден з точкою зору співрозмовника. Критика виражена за допомогою негативної конструкції «*do not think*», де дієслово «*to think*» використовується в значенні «*to have a particular opinion about someone or something*» [36] і вказує незгоду мовця з оцінкою співрозмовника. Разом з тим, даний клішований вираз також сприяє пом'якшенню і зниженню категоричності критичного судження. Необхідно нагадати, що американці схильні висловлювати свою думку побічно, безпосередньо.

Кліше вираження несхвалення також може бути способом введення критичного судження. Так як носії англійської мови, за словами М. Полюжина, вважають, що не слід показувати ні позитивних, ні негативних емоцій. І це вважається правильним вихованням. Така риса національного характеру знаходить відображення і в мовних засобах вираження. Коли американці висловлюють несхвалення, вони вважають за краще робити це у ввічливій формі [14, с. 34].

Для вираження несхвалення автор пропонує такі стійкі вирази: «*That's not a (very) good idea*» / «*that's silly*» / «*you should not do that*», «*I'm afraid*» (прямий, неформальний); «*I do not particularly like ...*», «*I do not much care for ...*», «*I do not think much of ...*», «*I do not think ...*» (напівофіційно); «*How could you! Whoever heard of such a thing? You*

should / ought to be ashamed» (of yourself)! (різкий тон, дещо неформальний) [14, с. 14].

Лексичними засобами вираження критичного судження можуть виступати лексичні ідентифікатори (негативно забарвлені дієслова і прикметники: «*shut your dirty mouth*», «*don't even dare to say*», «*stop saying bullshit*»), прислівники мінімізуючого значення («*just*», «*only*», «*a bit / a little*», «*merely*», «*solely*», «*simply*», «*exclusively*», тощо), узагальнюючі слова («*all*», «*none*», «*everything*», «*everybody*», «*everyone*», тощо), слова із значенням ймовірності («*maybe*», «*perhaps*», «*it can be that*», «*I'm not actually sure*», тощо), повтори; заперечення («*can't admit that*», «*don't you even mention that*») і слова-інтенсифікатори [24, с. 102].

Так, про наявність критичного судження можуть сигналізувати лексичні ідентифікатори. Не слід забувати про те, що критичне судження покликане виражати негативну думку. Виходячи з цього, для актуалізації критичного судження необхідні слова з негативною конотацією, такі як «*wrong*», «*awful*», «*unsuitable*», тощо. Сюди також можна віднести такі емоційно забарвлені слова, як дієслова «*hate*», «*die*», «*shout*» або прикметники «*terrifying*», «*disgusting*», «*dull*», «*stupid*», які «втрачають у таких випадках своє пряме значення і вживаються як підсилювачі (*intensifiers*)» [10, с. 60].

На граматичному рівні критичне судження може бути представлено синтаксичними структурами: оповідальними, окличними, безособовими, питальними реченнями, може використовуватися риторичне питання; а також еліптичні конструкції і заперечення, наприклад: «*For God's sake! What a hell are you talking about?*», «*Nonsense!*», «*Shucks!*», «*Don't you think I've never ask myself the same question? Ha? Never? Ahhh! Forget about it!*», «*Bullshit!*», «*Every time you said this and that and nothing for sure. How could you?*» [10, с. 60].

Необхідно відзначити, що власне риторичне питання може бути найбільш вдалим засобом вираження критичного судження. Ставлячи

питання, яке не потребує відповіді, мовець апелює до здатності співрозмовника розгадати справжнє значення висловлювання [6, с. 123].

До прикладу: «*Have you ever thought that I wil stay in front of you saying those words, looking into your eyes? Can you imagine me, asking for that again, and again, and again? Is that really in your miserable mind that you may think in such a way?*» [39, с. 12].

Критичне судження може бути реалізовано за допомогою заперечення, яке може бути виражено як лексично, так і синтаксично: «*Don't talk to me like that! You don't even know how unfair and unjust it may seem to me!*» [30, с. 40].

Критичне судження у наведеному вище прикладі представлено негативною критикою, яка в свою чергу передається за допомогою прямого заперечення: *do not talk* (синтаксичний рівень), так і за допомогою подвійного: *do not know* (синтаксичний рівень) + *unjust* (лексичний рівень) (*is not fair or reasonable*[36]).

Лексема *unjust* є негативно забарвленим маркером критичного судження, що показує дефінітивний аналіз («*an unjust decision, judgment, or action is not fair or reasonable, or is not done according to accepted legal or moral standards*» [36]).

Вербальні засоби вираження критичного судження можна розділити на основні і допоміжні (які посилюють і пом'якшують) засоби. До загальних можна віднести лексичні ідентифікатори (негативно забарвлені дієслова та прикметники) та наказові речення. До пом'якшуючих належать прислівники мінімізуючого значення, узагальнюючі слова та слова з відтінком вірогідності. На синтаксичному рівні до складу такої групи додаються запитальні, окличні та безособові речення. На морфологічному рівні – це використання умовного способу та модальних дієслів (*could, would, should, have to*). До посилюючих вербальних засобів відносяться повтори, слова інтенсифікатори, заперечення, наказові речення, риторичні запитання, еліпсис, вигуки. У

такий спосіб на лексичному та граматичному рівнях за допомогою вербальних засобів вираження формується критичне судження у комунікативному просторі.

Негативна критика полягає в неповазі до об'єкта критики, також вона не пропонує ніяких рішень. Виходячи з цього, можна припустити, що при вираженні негативної критики, в основному задіяна конфронтаційна стратегія. Здається, що до тактик, спрямованих на реалізацію конфронтаційної стратегії, слід віднести такі тактики, як обурення, образа, докір, загроза, іронія, обвинувачення і переривання. Іноді конфронтаційна стратегія може сполучатися з кооперативною стратегією з метою пом'якшення критичного судження.

Таким чином, у комунікативному просторі критика виражається за допомогою критичного судження. В англійськомовній комунікації критичне судження передбачає варіювання неприйняття об'єкта за ступенем інтенсивності. Типовою особливістю критичних суджень є використання клішованих фраз із значенням незгоди та докору. Використання пом'якшувальних мовних одиниць у критичних судженнях є прийнятою нормою в англійськомовному комунікативному просторі. Лексичні ідентифікатори із негативним забарвленням, використання вигуків, заперечувальних, риторичних, наказових речень, слів-інтенсифікаторів є складовими компонентами критичних суджень.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОВНИХ МАРКЕРІВ КРИТИЧНОГО СУДЖЕННЯ

2.1. Мовні маркери критичного судження у промовах Дж. Байдена

Критичне судження є найпоширенішим засобом, який вдало використовується у політичних промовах, адже саме у підготовленому гострополітичному виступі характерною особливістю є негативна оцінка опонента, яка здійснюється через обґрунтування, наведення конкретних фактів та мети пригнічення або ж усунення авторитету опонента у політичній гонці. Головним завданням будь-якого політика при цьому є вдалий добір лінгвістичних маркерів критичного судження, які сприятимуть досягненню необхідного комунікативного завдання.

Яскравим прикладом такого політичного діяча є новообраний президент США – Дж. Байден, якому довелося переконати виборців у підтримці власної кандидатури. Політичні промови дебатів та інавгурації Дж. Байдена викликають великий інтерес серед сучасних лінгвістичних досліджень, адже політичні тексти містять мовні маркери критичного судження, які впливають на свідомість виборців та опонента.

Найпоширенішою особливістю політичних промов 46-ого президента є використання повторів та паралельних конструкцій: *«This is America's day. This is democracy's day. A day of history and hope, of renewal and resolve. Through a crucible for the ages, America has been tested anew and America has risen to the challenge. Today we celebrate the triumph not of a candidate but of a cause, a cause of **democracy**. The people–*

*the will of the **people**—has been heard, and the will of the **people**has been heeded»[31].*

У наведеному прикладі критичне судження розкривається через використання спеціально маркованих слів (*America, democracy's, people, day*), на яких робиться акцент. Саме ці лексеми формують образ сучасної країни, основними принципами якої є демократія, рівність та незалежність. Критичне судження вилучається у використанні паралельних конструкцій типу «*This is America's day / This is democracy's day*», «*A day of history and hope, of renewal and resolve*», «*The people – the will of the people – has been heard, and the will of the people has been heeded*». У такий спосіб президент дає сам собі оцінку, своїм діям та ставленню до американського народу. Критичність судження розкривається через чітко організовану структуру, щоб у людей, до яких звертається президент, не було іншого вектору формування думки.

На одній з прес-конференцій Дж. Байден наголошував: «*Don't tell me things can't change. They can, and they do*» [33].

Критичне судження розкривається через осуд попередньої інформації у формі заперечувального наказового речення. У такий спосіб Дж. Байден формує свій образ, як людини, що здатна змінити все. Прості паралельні речення використовуються для легкого розуміння та сприйняття аудиторією його промови.

Дещо зневажливо ставиться Дж. Байден до свого опонента, попереднього президента США – Д. Трампа, використовуючи у багатьох своїх промовах негативну лексему «*The other guy*» [37], що так само є проявом критичного судження: він не вважає свого опонента рівним у політичних перегонах, він не відносить Д. Трампа до шанованих людей. У такий спосіб спрощується образ політичного діяча.

Критичне судження викривається і у відношенні до інших політичних діячів, які працювали під його керівництвом або разом:

«*Folks, I can tell you I've known eight presidents, three of them intimately*»[33].

Використання лексеми «*intimately*» викликає довіру у виборців і допомагає сформувати образ за допомогою впливу людини. Наближення до народу у формі звертання «*Folks*» є пом'якшуючим компонентом критичного судження, адже він хоче, щоб його слова сприймали більш іронічно, чим серйозно.

Для пом'якшення критичного судження використовується тактика згоди, яка реалізується через використання клішованої фрази «*I know*»:

«*I know speaking of unity can sound to some like a foolishfantasy these days. I know the forces that divide us are deep and they are real. I also know they are not new*»[31].

Використання лексеми «*forces*» та понадфразових єдностей «*they are real*», «*that divide us*», «*they are deep*» імплікують критичне судження, щодо проблем країни та пануючого режиму, а значить і до опонентів. Негативне ставлення Дж. Байдена до цього наближує до пересічних американців, а сам політик у такий спосіб виступає «рятівником», якому під силу боротися з несправедливістю. Критичне судження знов пом'якшується через використання лексеми «*foolishfantasy*», що є суб'єктивною оцінкою щодо згуртованості держави (*unity*), де сам політик прирівнює себе до мрійника, але тим самим скеровує електорат до вірного вектору розвитку її майбутнього.

Важливим завданням критичного судження є наведення прикладів із власного досвіду. До розгляду візьмемо цитату з прес-конференції Дж. Байдена:

«*If you need more than 10 rounds to hunt, and some argue they hunt with that many rounds, you shouldn't be hunting. If you can't get the deer in 3 shots, you shouldn't be hunting. You are an embarrassment*» [40].

У наведеному прикладі політична гонка порівнюється із мисливством на оленя через вживання лексеми «*hunting*».

Висловлювання розкривається градаційно від пом'якшувальних модальних дієслів «*shouldn't be hunting*», якіповторюються двічі для формування певного акценту. Використання негативно забарвленого іменника «*embarrassment*» є посилюючим компонентом критичного судження у даному висловлюванні, де президент оцінюючи рейтинги свого опонента принижує його на усю країну. «Якщо Д. Трамп не знає, як перемогти, то не треба і братися» – ось, що мав на увазі Дж. Байден. Використання умовних речень типу «*If you can't get*» моделює перебіг подій, які мають потерпіти поразку. Широке використання імперативних речень є руйнівним тиском у бік опонента, у такий спосіб реалізується тактика знищення адресата. Використання неозначеного займенника «*some*», окреслює позицію, до якої не треба прислуховуватись. Критичне судження Дж. Байдена є досить алегоричним та простим для розуміння, що є успіхом на політичній арені.

Алегоричність критичних суджень політиків додає промові вишуканості, орієнтуючись на пересічну публіку для кращого розуміння та сприйняття:

«*Corruption is a **cancer**: a cancer that eats away at a citizen's faith in democracy, **diminishes** the instinct for innovation and creativity; already-tight national budgets, crowding out important national investments. It **wastes** the talent of entire generations. It **scares away** investments and jobs*» [37].

Через тактику залякування, яка імплікується за допомогою вживання лексем *eats away*, *diminishes*, *wastes*, *scares away*, що мають негативне забарвлення, президент Дж. Байден намагається переконати у злочинності корупції. Речення будуються за одним принципом послідовності та паралельності за для чіткого викладу думок, який краще сприймається. Використання номінативної одиниці «*cancer*» вдало корелює у свідомості людини з чимось негативним і руйнівним. Саме у такий спосіб політик намагається у своєму критичному судженні переконати опонентів у власній правоті.

На синтаксичному рівні критичне судження має циклічну структуру для створення акценту на необхідних речах:

*«I **represent** all of you, whether you voted for me or against me. **And I'm going to make sure you're represented**»*[31].

У наведеному вище прикладі лексема «*represent*» повторюється наприкінці розмови у формі деривату «*represented*» для того, щоб пересунути увагу на людей, а власне на виборців, які мусять просто прийти і віддати свій голос. Понадфразова єдність «*I'm going to make sure*» має стверджувальну структуру, що реалізується у тактиці переконання, позиціонуючи себе (*I'm*) як лідера, за яким має піти електорат (*you*). Узагальнюючі слова «*all of you*» виступають у критичному судженні у формі звертання, об'єднуючи всіх людей за схожістю до певної спільноти (американців) та не забуваючи при цьому ні про кого. Понадфразова єдність «*you voted for me or against me*» дає критичному судженню свободу вибору: підтримувати чи не підтримувати політичного діяча, у такий спосіб актуалізуючи тактику наближення до народу через довіру.

Докір та звинувачення реалізуються у промовах новообраного президента через вживання дієслів з негативною семантикою «*will not support*», «*have not done*», «*go bankrupt*» та підсилюються риторичним запитанням з відтінком докору та обурення у формі квеситиву «*What's the matter with these guys?*»:

«He will not support that. They have not done a thing for them. And Mitch McConnell said, 'let them go bankrupt.' Come on. What's the matter with these guys?»[33].

Питання інвестування країни у наведеному вище прикладі обурює Дж. Байдена і за для підсилення ефекту недовіри використовується номінативна одиниця «*these guys*», яка формує у свідомості образ політиків, яким не можна довіряти. Критичне судження у такий спосіб має на меті переконати виборців через вживання простих мовних кліше

наказового типу «*Come on*», що має саркастичний відтінок. Понадфразова єдність у критичному судженні «*He will not support that*» є припущенням того, що Д. Трамп не підтримує війну з банкрутством країни. Дж. Байден навмисно для цього використовує майбутній час у стверджувальному тоні.

Нерідко Дж. Байден звертається до Д. Трампа, використовуючи у критичному судженні негативно забарвлену лексику, як от: «*a very confused guy*»:

«*He's a very **confused** guy. He thinks he's running against someone else. He's running against Joe Biden. I **beat** all those other people because I **disagreed** with them*»[37].

Сам Дж. Байден каже про себе у 3-ій особі (*He's running against Joe Biden*), звеличуючи при цьому свою постать та приписуючи риси непереможності. Критичне судження «*he's running against someone else*» є кепкуванням зі сторони Дж. Байдена, адже він у такий спосіб висміює свого опонента. Дієслово з негативною конотацією «*beat*» розкриває наміри політика, який, якщо доведеться, спроможний боротися не лише мізками, але й фізично. Критичне судження міститься у дієслові «*disagreed*», що напряду вказує про позицію та наміри Дж. Байдена, а відтак є лінгвістичним маркером критичного судження у комунікативному просторі.

Критиці піддається не тільки попередній президент, але й його дії по відношенню до політики у сфері здоров'я:

«*There's **no way** he can protect **pre-existing conditions** ... **none, zero***»[37].

Використання особового займенника *he* замість ім'я опонента є зневажливим жестом, враховуючи той факт, що обидва знаходяться в одній кімнаті під час дебатів. Критичній оцінці піддаються і умови, в яких опинилася країна під час правління Д. Трампа через вживання негативно забарвлених лексем «*none*», «*zero*», «*no way*». Критичне

судження посилюється завдяки вживанню заперечувального речення та заперечувальних лексем. У такий спосіб у свідомості пересічного виборця формується недовіра до існуючого режиму правління.

Сильній критиці піддається Д. Трамп у промові Дж. Байдена:

«*There's a reason why he's bringing up all this **malarkey** ... He doesn't want to talk about the **substantive issues**. It's not about his family and my family. It's about your family*» [37].

Через вживання негативно забарвленої номінативної одиниці «*malarkey*» («нісенітниця, дурощі») Дж. Байден критично засуджує постать попереднього президента, одним словом характеризуючи його поведінку на політичній арені. Заперечувальне речення «*He doesn't want to talk about the substantive issues*» є наміром розкрити плани опонента, зруйнувати його плани. Лексема «*substantive issues*» є опозицією до номінативної одиниці «*malarkey*», яка приписується Д. Трампові. У такий спосіб Дж. Байден переконує у серйозності намірів вирішення нагальних проблем держави. Через часте вживання номінативної одиниці «*family*» акцент пересувається на електорат, реалізуючи при цьому тактику наближення до виборців: політики не є головними, принциповим питанням є сім'ї пересічних американців.

Жорсткій критиці піддаються слова опонента, та обігруються у досить саркастичній манері:

«*He says we're learning to live with it. People are learning to die with it*» [40].

У наведеному вище прикладі мова йде про ситуацію з COVID-19. Знов Дж. Байден вживає особовий займенник *he* для зневажливого ставлення до сказаного Д. Трампом. Використання негативно забарвленого дієслова «*die*» є посилюючим компонентом критичного судження Дж. Байдена, який відкриває очі виборцям на правду. Лексема «*live*» у такий спосіб є еквівалентом значень «*suffer*» та «*endure*», що у свою чергу змінює цілком своє початкове значення. Попередні слова

Д. Трамп спростовуються чіткою заміною лексеми «*live*» на лексему «*die*», жорстоко підкреслюючи при цьому реальний стан речей у країні. Оперування фактами є нещадною зброєю у політичних дебатах, а відтак критичне судження є влучним та переконливим.

Наведення фактів призводить до моделювання вирішення проблеми кризи у країні:

«Two hundred twenty thousand **Americans dead**. *If you hear nothing else I say tonight, hear this ... anyone that's responsible for that many deaths should not remain president of the United States of America*» [37].

Використання умовного речення «*If you hear nothing else I say tonight*» із заперечувальним займенником «*nothing else*» посилює критичне судження Дж. Байдена, роблячи акцент на важливості наступного речення. Наказовий спосіб «*hear this*» та використання паузи є драматичним прийомом посилення напруги та підкреслення необхідної інформації. Звинувачення попереднього президента («*anyone that's responsible for that many deaths*») призводить до критичного підсумку у стверджувальному реченні «*should not remain president of the United States of America*». Всю провину за смерті співвітчизників Дж. Байден переносить на Д. Трампа, руйнуючи його образ ідеального політичного діяча. Залучення фактичних даних та метонімічного звороту «*anyone that's responsible for that many deaths*» є виграшним прийомом критичного судження у політичній промові.

Чесність та варіювання словами найулюбленіші прийоми політичних промов Дж. Байдена:

«*No one ever doubts that I mean what I say. The problem is I sometimes say all that I mean*» [37].

Використання стверджувального підсилюючого критичного судження у формі «*No one ever doubts*» має переконливу дію. Клішовані фрази «*I mean what I say*» та «*I say all that I mean*» додають більшої епічності критичного судження політика, навмисно переставляючи

лексеми та змінюючи акцент при цьому, Дж. Байден звеличує себе та спростовує водночас, адже казати, що думаєш – ознака звичайної людини, а бути відвертим може не кожний.

Кожного разу у політичних промовах Дж. Байден намагається залучити звичайних людей, здебільшого примножуючи їх роль у політичному житті:

«Our future cannot depend on the government alone. The ultimate solutions lie in the attitudes and the actions of the American people» [40].

Стверджувальні речення додають критичному судженню політика впевненості. Використання інклюзивного присвійного займенника *our* є маркером того, що Дж. Байден відносить себе до інших американців, кажучи про спільне майбутнє.

У критичних судженнях Дж. Байдена реалізується тактика наближення до електорату через використання особового інклюзивного займенника *we* та мовних маркерів, які є типовими для усіх американців (Америка, незалежність, першість, свобода):

«We are America, second to none, and we own the finish line. Don't forget it!» [31].

Використання речення наказового типу *«Don't forget it!»* адресоване не тільки виборцям, але й самому політикові. Гордість за власну країну, визнання першості через використання мовних кліше *«We are America»*, *«second to none»* та *«we own the finish line»* є типовою рисою критичного судження будь-якого політичного діяча. Використання стилістичного прийому перифрази *«second to none»* у значенні «перша, найкраща» викликає лише позитивні емоції у свідомості виборців.

Наближення до людей викликає захоплення:

«You're looking at a middle-class guy. I am who I am» [33].

Критичне судження *«I am who I am»* витікає з попередньої лексеми *«a middle-class guy»*, що корелює з поняттям «пересічний американець», реалізуючи у такий спосіб тактику наближення до звичайних людей.

Використання оцінних номінативних одиниць з негативною забарвленістю «*failure*», «*inevitable*», «*giving up*», «*unforgivable*» мають пригнічувати слухача, але Дж. Байден обіграє їх так, що такі критичні судження лише надихають не здаватися та продовжувати боротися:

«*Failure at some point in your life is inevitable, but giving up is unforgivable*» [37].

Використання паралельних речень, які порівнюється робиться навмисно, щоб по-новому підійти до констатування трюїзмів (зрозумілих речей). Так само і в наступній промові Дж. Байден каже про нескореність духу, наводячи приклад із власного дитинства:

«*My dad always said, 'Champ, the measure of a man is not how often he is knocked down, but how quickly he gets up'*» [33].

Шаблону структура «падати – вставати», яка реалізуються у критичному судженні через використання понадфразових єдностей «*not how often he is knocked down*» та «*how quickly he gets up*» формує у свідомості виборців образ нескореної та незламної людини, яка є справжнім лідером.

Критичне судження може появлятися у моделюванні умовних ситуацій, як от:

«*Now, people when I say that look at me and say, 'What are you talking about, Joe? You're telling me we have to go spend money to keep from going bankrupt?'. The answer is yes, that's what I'm telling you*» [31].

Навмисне використання риторичних запитань, звертань до себе самого, відповіді та ствердження – це нібито сценарій, в якому політик виказує власний критичний погляд на речі.

Яскравим прикладом критичного судження є промова Дж. Байдена, в якій він використовує багато мовних маркерів:

«*Let me tell you what I literally told every world leader I've met with, and I've met them all: It's never, never, never been a good bet to bet against America. We have the finest fighting force in the world*»[33].

Форма звертання до американців через вживання наказового кліше «*Let me tell you*» та слів-інтенсифікаторів «*literally*», «*every*», «*them all*» додає критичному судженню Дж. Байдена надмірної епічності, самохизування та величі, що мало б на меті пригнічувати слухачів. Але вдало обіграний контекст та звеличення Америки через вживання лексем «*finest fighting force in the world*» надає критичному судженню політика схвальний ефект та успіх на прес-конференції.

Таким чином, критичне судження в залежності від ситуації та типу адресатів має на меті посилити або пом'якшити свою дію впливу на аудиторію. Використання Дж. Байденом у політичних промовах мовних кліше, слів інтенсифікаторів, паралельних конструкцій, повторів, різних видів речень (наказового, риторичного, заперечного типу), слів з негативною конотацією є мовними маркерами критичних суджень політика.

2.2. Вербалізація критичного судження у політичній промові Д. Трампа

Постать 45-ого президента США є доволі неоднорідною та екстраординарною на політичній арені. Мовлення політика рясніє вживанням критичних суджень щодо політики інших країн та опонентів у дебатах, виборах та на прес-конференціях. Нерідко можна зустріти критичні зауваження щодо етнічних груп, які живуть та території незалежної країни, а також діючих правових законів та поведінки під час пандемії. У центрі уваги нашого дослідження знаходяться мовні маркери критичного судження, які використовує Д. Трамп у своїх промовах.

Дуже часто колишній президент намагався підняти рейтинги за рахунок підтримки народу та віднесення самого себе до американців:

«*Success is going to bring us together. We are on the road to success*»[28].

У наведеному прикладі однак є лексема «*success*», яка розмежовує людей на тих, що його мають (Д. Трамп) та тих, що прагнуть зрештою отримати очікуваний успіх (пересічних американців). Однак вживання інклюзивних особових займенників *we* та *us*, які підсилюється за рахунок слова-інтенсифікатора «*together*», знищує межу між Д. Трампом та американцями. У стверджувальному реченні «*We are on the road to success*» політик наголошує на спільному майбутньому для себе та американців. Використання циклічної структури речення та повтору позитивно забарвленої номінативної одиниці «*success*» є клішованим компонентом більшості промов президента, які мають на меті переконання та завірення у кращому майбутньому для виборців.

На противагу пом'якшенню критичного судження наведемо приклад посилення критичності висловлювання:

«*Joe, I ran because of you. I ran because of Barack Obama. Because you did a poor job. If I thought you did a good job, I would have never run*»[37].

Критичне судження у наведеному прикладі розкривається завдяки чіткій структурі паралельних конструкцій типу «*I ran because of*» та негативно забарвленої номінативної одиниці «*a poor job*» по відношенню до свого опонента у політичній гонці – Дж. Байдена. Умовне речення формує критичне судження на противагу сказаному через вживання позитивно забарвленої лексеми «*a good job*», що розкривається у тактиці докору та звинуваченні опонента. Вживання власних імен у критичному судженні (*Joe, Barack Obama*) у формі звертання розкриває той факт, що Д. Трамп не боїться відверто вказати своїх ворогів та визначити режим, який йому не подобається.

Нешадній критиці піддаються слова Дж. Байдена про допомогу малому бізнесу під час пандемії:

«He said we have to help our small businesses. By raising the minimum wage? That's not helping. I think it should be a state option» [37].

У наведеному прикладі відбувається зневажливе спрощення повного імені опонента до особового займенника *he*. Критиці піддається пропозиція Дж. Байдена щодо допомоги в економічному плані через вживання риторичного запитання з глузливим відтінком (*By raising the minimum wage?*) та заперечувальним реченням (*That's not helping*). Використання клішованої фрази «*I think*» напряду розкриває критичність судження колишнього президента, його власне ставлення до вирішення проблеми.

Популярним стало зауваження щодо прогнозування результатів виборів, де переможе Дж. Байден:

«They say the stock market will boom if I'm elected. If he's elected, the stock market will crash» [40].

Вживання однакових паралельних умовних речень типу «*if sbm dis elected*» подається з певним акцентом: у першому реченні вживається особовий займенник *I*, що корелює з семантикою успіху через вживання понадфразової єдності «*the stock market will boom*», а у другому *he*, який відноситься до речення «*the stock market will crash*», тим самим символізуючи провал світової економіки. У такий спосіб критичне судження моделюється завдяки позиціюванню двох опозиції: «Трампа – уособлення добра, рятівника» та «Байдена – деструктора та невдахи» з розрахунком на те, що американці оберуть саме Д. Трампа.

Критичні судження можуть спрямовуватися на самого себе, звеличуючи та зображуючи силу та могутність:

«*I have many bank accounts and they're all listed and they're all over the place*» [28].

Використання номінативних одиниць «*many bank accounts*», «*all listed*», «*all over the place*» мають позитивне забарвлення для американців, адже за своєю ментальністю вони схильні до поклоніння

грошам та одержимості до збагачення. Однак таке критичне судження може прийматись просто як вихваляння, а відтак не мати успіху серед малозабезпечених прошарків виборців.

Д. Трамп у критичних судженнях звертається до попереднього досвіду, коли він отримав успіх та переміг Х. Клінтон на попередніх виборах:

«We don't need money. We have plenty of money. In fact, we beat Hillary Clinton with a tiny fraction of the money that she was able to raise» [37].

Використання інклюзивного особового займенника *we* посилює критичне судження через тактику наближення до слухачів, де колишній президент звертає увагу на спільних зусиллях у перемозі. Підкреслення значущості відбувається через градаційний повтор номінативної одиниці «*money*», яка у даному контексті виступає синонімічною до «*power, influence, might, possibility*». Використання негативно забарвленого дієслова *beat* по відношенню до жінки-політика тільки підсилює ефект критичності власного судження, зменшуючи її силу, вплив можливості через вживання словосполучки «*a tiny fraction of the money*» та понадфразової єдності «*that she was able to raise*». Використання заперечувального речення «*We don't need money*» та ствердження «*We have plenty of money*» є черговим вихвалянням, що може не зустріти очікуваної підтримки у звичайних людей – пересічних американців.

Д. Трамп швидко реагує на звинувачення Дж. Байдена щодо ситуації з COVID-19 та смертю звичайних громадян:

«I take full responsibility. It's not my fault that it came here. It's China's fault. And you know what, it's not Joe's fault that it came here either» [37].

У такому критичному судженні не можна бути впевненим на сто відсотків, адже спочатку Д. Трамп бере провину на себе (*I take full responsibility*), що характеризує його з кращого боку. Але у той самий час знімає усю відповідальність через вживання однакових конструкцій

із запереченням: «*It's not my fault*», «*It's China's fault*», «*it's not Joe's fault*». Таке критичне судження є провальним, адже мовець суперечить сам собі, а відтак перемагає Дж. Байден своїм влучним критичним зауваженням «*anyone that's responsible for that many deaths should not remain president of the United States of America*» [37].

Риторичні запитання та звертання є основою критичних суджень політичних промов Д. Трампа:

«*What separates the winners from the losers is how a person reacts to each new twist of fate*» [28].

Опозиційне протиставлення у вживанні емоційно забарвлених номінативних одиниць «*winners*» та «*losers*», розмежовує вислів на Д. Трампа та на його суперників, які не спроможні чинити опір усім незгодам («*new twist of fate*»). Критичне звертання до своїх опонентів через вживання негативної номінативної одиниці «*losers*» реалізується у тактиці докору та пригнічення, що є доволі продуктивним прийомом підчас дебатів.

Однак поділ на табори (хороші – погані) не завжди є влучним, як от у наступному вислові:

«*One of the key problems today is that politics is such a disgrace, good people don't go into government*» [37].

У наведеному вище прикладі критичне судження знов будується на опозиції через вживання негативно забарвленої мовної одиниці «*disgrace*» та позитивно забарвленої – «*good people*». Однак політик припускається помилки, використовуючи лексеми «*politics*», «*today*», адже він сам є сучасним політиком, а відтак не є «доброю людиною». Є припущення, що Д. Трамп хотів сказати, що бути політиком – це нелегко, адже доводиться вдаватися до хитрощів, бути обізнаним та гнучким, але в своєму критичному судженні він використовує лексему з відтінком докору, яка зрештою відноситься і до нього самого.

Намагаючись влучно зробити зауваження, політик сам потрапив до власної пастки.

Критичні судження, в яких Д. Трамп намагається створити образ сильної та впливової людини, підкреслюючи негативні риси свого характеру, є провальними, адже виборці у такий спосіб не виказують довіру, а більш занепокоєння та осуд:

«*Well, yes, I've fired a lot of people. Generally I like other people to fire, because it's always a lousy task. But I have fired many people*» [40].

У наведеному вище прикладі політик використовує тактику згоди через використання клішованої фрази «*well, yes*» та слів-інтенсифікаторів: «*generally*», «*a lot of*», «*many*», «*always*» для посилення ефекту залякування. Паралельні конструкції з використанням повтору «*I have fired people*» створюють образ жажливої людини та політика. Вживання номінативної одиниці «*a lousy task*» є показником дії, яку виконувати Д. Трамп власне і не хоче, але признає, що вдавався до цього. Намагаючись реалізувати тактику щирості через згоду, політик знов допускається помилок, адже такі факти не прикрашають політика, а навпаки, руйнують його політичний образ. Підсилюючим компонентом критичного судження є використання дієслова «*like*» у поєднанні з «*people to fire*», що виказує власне ставлення і чого можна було уникнути, а відтак образ політика доповнюється лише негативними характеристиками, що має викликати лише осуд з боку пересічних американців.

Власне вихваляння є досить недоречним у формуванні критичності суджень:

«*I'm the No.1 developer in New York, I'm the biggest in Atlantic City, and maybe we'll keep it that way*» [28].

Через вживання номінативних одиниць «*the No. 1 developer*», «*the biggest*» політик намагається вказати на власні сили та могутність, кажучи про власний успіх. Але у виборців тоді виникає запитання, чому

вони при цьому – бідні? Використання неозначеної понадфразової єдності «*maybe we'll keep it that way*» спрямоване тільки на збагачення самого політика, а не принесення користі для усієї держави. Таке критичне судження є так само провальним, адже не знаходить підтримки серед електорату.

Ситуацію з COVID-19 політик коментує у такий спосіб:

*«I don't know if we're going to have **a dark winter** ... We're opening up our country. We've learned and studied and understand the **disease**»* [37].

Номінативна одиниця «*a dark winter*» корелює із лексемою «*disease*» формуючи простір загрози для американців. Використання паралельних конструкцій за допомогою вживання однорідних дієслів (*have learned, studied, understand*) є ознакою того, що вони знають, як побороти таке лихо. Однак усе критичне судження спростовується початком речення з відтінком невпевненості та кліше «*I don't know*», що заставляє виборців задуматися, в чому саме має бути впевнений їх лідер. Образ лідера у такий спосіб знищується через невдалий добір маркерів критичного судження.

Таким чином, критичні судження у промовах Д. Трампа формуються через використання паралельних конструкцій, повторів, слів-інтенсифікаторів, номінативних одиниць з негативною та позитивною конотацією. Однак добір мовних маркерів не завжди є доречним, адже через використання прийому порівняння та опозицій, велику кількість слів з семантикою невпевненості, критичні судження суперечать власному змісту, а відтак є провальними, що власне і можна вважати причиною поразки на пост президента у 2020–2021 роках.

ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження ми дійшли таких висновків.

«Судження» – є системоутворюючим поняттям, яке виражається за допомогою критики. У цілому, судження є твердженням або запереченням чого-небудь про предмети, явища, їх ознаки і відносини.

У комунікативному просторі критика виражається за допомогою критичного судження. Критичне судження розуміється як вираження несхвалення по відношенню до тих чи інших якостей або вчинків, що реалізується у корелюванні понять *judgment* з лексевою *criticism*. При реалізації критичного судження характерним є вираз неприязного, несхвального, суворого осуду, докору.

Аналіз синонімічного ряду лексеви *criticism* дозволяє констатувати, що при вираженні критики не залишається місця для позитивної думки, а відтак поняття «критика» в англійській лінгвокультурі передбачає варіювання значення відповідних лексичних одиниць від нейтрального. Типовою особливістю критичних суджень є використання клішованих фраз із значенням незгоди та докору.

Лексичні ідентифікатори із негативним забарвленням, використання вигуків, заперечувальних, риторичних, наказових речень, слів-інтенсифікаторів є складовими компонентами критичних суджень.

Вербальні способи вираження критичного судження можна розділити на основні і допоміжні (пом'якшувальні) засоби, а також на лексичні і граматичні (синтаксичні та морфологічні). До основних лексичних засобів вираження критичного судження відносяться лексичні ідентифікатори (негативно забарвлені дієслова і прикметники).

До пом'якшувальних засобів належать прислівники мінімізуючого значення; узагальнюючі слова; модальні слова зі значенням ймовірності.

Підсилюючими засобами при реалізації критичного судження на синтаксичному рівні виступають наказове речення, заперечення, риторичне питання і еліпсис. До морфологічних пом'якшувальних

засобів відносяться модальні дієслова; умовний спосіб, до підсилюючих засобів належать вигуки.

Критичне судження є найпоширенішим засобом, який вдало використовується у політичних промовах, адже саме у підготовленому гострополітичному виступі характерною особливістю є негативна оцінка опонента, яка здійснюється через обґрунтування, наведення конкретних фактів та метою пригнічення або ж усунення авторитету опонента у політичній гонці.

Критичне судження в залежності від ситуації та типу адресатів має на меті посилити або пом'якшити свою дію впливу на аудиторію. Використання Дж. Байденом у політичних промовах мовних кліше, слів інтенсифікаторів, паралельних конструкцій, повторів, різних видів речень (наказового, риторичного, заперечного типу), слів з негативною конотацією є мовними маркерами критичних суджень політика, що мають великий успіх серед виборців.

Критичні судження у промовах Д. Трампа формуються через використання паралельних конструкцій, повторів, слів-інтенсифікаторів, номінативних одиниць з негативною та позитивною конотацією. Однак добір мовних маркерів не завжди є доречним, адже через використання прийому порівняння та опозицій, велику кількість слів з семантикою невпевненості, критичні судження суперечать власному змісту, а відтак є провальними.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у прагматичному потенціалі наукової розвідки, а саме вивченні тактик та стратегій реалізацій критичного судження у комунікативному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азнабаєва Л. А. Принцип ввічливості в англійському діалозі. *Молодий вчений*. Л.: ЛНУ, 2015. 198 с.
2. Баришева А. В. Прийоми реагування на критику. URL: http://www.elitarium.ru/2004/06/23/priemy_reagirovaniya_na_kritiku.html (дата звернення: 21.03.2021).
3. Батищев Г.С. Типи критики і форм протиріч. URL: <http://ratio98.chat.ru/Conf/soci-psiho/Ment.htm> (дата звернення: 11.02.2021).
4. Воробьев В.В. Лингвокультурология и межкультурная коммуникация. URL: http://Www.Rbtl.Ru/Evrazia/F_S/F_Vorobev.Rtf (дата звернення: 19.03.2021).
5. Горчак Т. Ю. Словесний образ-символ в американській поезії ХХ століття : когнітивно-семіотичний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови”. Київ, КНЛУ, 2009. 20 с.
6. Граціанова Н. М. Граматичні засоби вираження когнітивно-функціональної семантики. Х.: Academia, 2013. С. 120-126.
7. Гулакова И.И. Коммуникативные стратегии и тактики речевого поведения в конфликтной ситуации общения: автореф. дис. ...канд. филол. наук. Орел, 2004. 19 с.
8. Демська-Кульчицька О. Нові напрямки досліджень. 2003. №1(6). 42 с.
9. Красных В.В. «Свой» среди «чужих»: миф или реальность? М.: ИТДГК «Гнозис», 2003. 375 с.
10. Кузьменкова Ю.Б. ABC's of Effective Communication. *Ази ввічливого спілкування: навчальний посібник*. Л.: ВСО, 2014. 112с.

11. Ларина Т.В. Категория вежливости и стиль коммуникации: Сопоставление английских и русских лингво-культурных традицій. URL: <http://www.universalinternetlibrary.ru/book/29512/ogl.shtml> (дата звернення: 05.01.2021).
12. Леонтович О.А. Русские и американцы: парадоксы межкультурного общения: монографія. Москва: Гнозис, 2005. 352 с.
13. Муравйова Н.В. Мова конфлікту. Х.: ВЕСТ, 2017. 156 с.
14. Полюжин М.М. Когнітивно-прагматичні механізми іллокутивних моделей мовлення. *Проблеми романо-германської філології*. Ужгород: ВАТ "Патент", 2002. С.9-16.
15. Седых А.П. Мовна поведінка, конвенціональна семантика і національні архетипи. *Філологічні науки*, Л. : ВСО, 2004. С. 51-56.
16. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків : Константа, 2006. 300 с.
17. Старшенбаум Г.В. Правила конструктивної критики. URL: http://www.elitarium.ru/2006/09/01/pravila_konstruktivnojj_kritiki.html (дата звернення: 15.12.2020).
18. Стернин И.А., Ларина Т.В., Стернина М.А. Очерк английского коммуникативного поведения. Воронеж: изд-во «Истоки», 2003. 185 с.
19. Третьякова В.С. Конфлікт як феномен мови і мовлення. *Проблеми освіти, науки і культури*. К.: НАУР, 2003. С. 26-42.
20. Федорова А. Л. Речевая стратегия упрека: лингвокогнитивный подход (на материале немецкого, английского и русского языков): дис. канд. филол. наук. Уфа, УНУ, 2004. 187 с.
21. Фрейре П. Формування критичної свідомості: пер. з англ. О. Демянчук. К.: Юніверс, 2003. 176 с.
22. Фролова І. Є. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі : монографія. К.: КНЛУ, 2009. 344 с.
23. Austin J. L. How to Do Things with Words. Oxford, 2005. 209 p.

24. Brown P., Levinson S.C. Politeness: Some universals in language usage. Cambridge, Cambridge University Press, 2012. 345 p.
25. Canary D.J., Cody M.J, Manusov V.L. Interpersonal communication. NY, 2004. 425 p.
26. Chen G., Starosta W.J. Foundations of Intercultural Communication. Boston, 2008. 209 p.
27. DeVito Joseph A.. The interpersonal Communication Book. – Longman, 2001. 424 p.
28. Donald Trump's Quotes. URL: <https://www.brainyquote.com/authors/donald-trump-quotes> (дата звернення: 28.03.2021).
29. Fairclough N., Kress G. Critical discourse analysis manuscript. NY: Presscot. 2009. 301 p.
30. Fowler R., Hodge B., Kress G., Trew T. Language and control. Washington D.C. Routledge and Kegan Paul, 2009. 310 p.
31. Full transcript of Joe Biden's inauguration speech. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55656824> (дата звернення: 04.04.2021).
32. Hall E.T., Hall M.R. Understanding Cultural Differences. Yarmouth, Maine, 2010. 196 p.
33. Joe Biden's Quotes. URL: <https://www.brainyquote.com/authors/joe-biden-quotes> (дата звернення: 29.03.2021).
34. Kress G., Hodge R. Language as ideology. Routledge, 2009. 112 p.
35. Leech G. Principles of pragmatics. L., 2008. 250 p.
36. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Oxford: Macmillan Publishers Ltd, 2007. 1747p.
37. Memorable Quotes From the Presidential Debate. URL: <https://www.usnews.com/news/elections/articles/2020-10-22/memorable-quotes-from-the-final-2020-presidential-debate> (дата звернення: 01.04.2021).

38. Pecheux M. Language, semantics and ideology. MacmillanPress, 2011. 121p.

39. Storti C. The art of Crossing Cultures. Yarmouth. Me.: InterculturalPress, 2005. 129 p.

40. Trump vs. Biden: Quotes from the final presidential debate. URL: <https://www.reuters.com/article/usa-election-debate-quotes-factbox/trump-vs-biden-quotes-from-the-final-presidential-debate-idINKBN278065> (дата звернення: 26.02.2021).

41. Wierzbicka A. Cross-cultural pragmatics: The semantics of human interaction. Berlin: Mouton de Gruyter, 2005. 460 p.